

בנות יקרות
ברכות וה' עימכן.

"כבד את אביך ואת אמך ואפילו אתה מסבב על הפתחים"...

באמפי ביום שישי הדגשנו, בין היתר את חשיבות מצוות כיבוד אב ואם. משום שחלק מהבנות גילו עניין רב בנושא חשוב זה, דף הלימוד ימשיך באותו עניין. הבאנו את המחלוקת הפרשנית בין רש"י והרמב"ן על הפסוק: "ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גשנה, ויצא אליו ויפל על צווארו ויבך על צווארו עוד" (בראשית מ"ו, כ"ט)

השאלה הייתה מי בכה על צווארו של מי? הרמב"ן, בין היתר, הגיע למסקנה שהבוכה היה יעקב ולא יוסף ממניע פסיכולוגי: "ודבר ידוע הוא, מי דמעתו מצויה, אם האב הזקן המוצא את בנו חי לאחר הייאוש והאבל או הבן הבחור המולך". הדאגה של ההורים, האכפתיות האין סופית, ההשקעה, הרצון לעשות הכול למען ילדיהם-איננה ניתנת ל"כימות" למשקל ולתיאור. זה מחייב אותנו לרגישות רבה כלפי ההורים, למחויבות, להתנהג באופן נכון ואוהב ולהרבה הכרת הטוב. על שעות רבות של דאגה, על החסד והחום שהורינו משפיעים עלינו.

אחרי השיחה ניגשו מספר בנות והודו על הלימוד (תודה להן ולכולכן...) וחלק שאלו וביקשו לברר סוגיות מורכבות ביחסים ביניהן להוריהן.

אלו חלק מהשאלות שנשאלתי ביום שישי ובהזדמנויות נוספות:

- ✓ "אם אבי לא מתייחס אלי בכבוד, האם אני חייבת בכבודו?"
 - ✓ יש מקרים שאני לא חייבת לשמוע בקול הוריי? אם כן – מתי?"
 - ✓ אני רוצה להיות "מדריכת חוג" בבני עקיבא (מחוג לבית), ואימא שלי מאוד מבקשת שאשאר בשבתות בבית – מה עלי לעשות?"
 - ✓ "אני רוצה ללכת ללמוד במדרשה אחרי י"ב, והוריי מתנגדים, מה עלי לעשות?"
 - ✓ "הוריי לא מאפשרים לי להיות מדריכה בבני עקיבא בגלל שאני ב"ירידה" בלימודים – אני יכולה לא לשמוע בקולם?"
- (מה דעתכן – על שאלות אלה?)

לא נענה על התשובות לשאלות. יש לדון בכל שאלה בנפרד ולהתייחס למקרה הפרטי של כל אחת, תוך הבנת המכלול למערכת היחסים בין הבת להוריה. כן, נוכל לומר לכולנו- שיש לחזק את המודעות ואת הרצון להיות במקום שמבין עד דק, מה חשיבותה של מצוות כיבוד אב ואם, ומה משמעותה. כשנפנים את המקום הנכון שלנו מול אבא ואימא, כשנחוש בתוכנו מהי מצוות כיבוד אב ואם, נעשה הכול ממקום נכון יותר, מאיר פנים, משתף ואוהב עד בלי די. התשובות לשאלות שנשאלו, יקבלו כיוון לפיתרון, של הבנה, של שיחה, ושל קבלה. לפני הסבר על המשמעות- סיפור אחד שווה אלף הסברים...

- ✓ "כאשר אימו של רבי טרפון הייתה זקנה, כשהייתה רוצה לעלות על מיטתה, היה רבי טרפון מתכופף ואימו הייתה עולה על גבו וכן כשהייתה יורדת, הייתה יורדת על גבו".

✓ וכן: "פעם אחת יצאה אימו של רבי טרפון בשבת לטייל בחצרה, ונקרעה נעלה והיה אסור לתקנה בשבת. רבי טרפון הניח את שתי ידיו תחת רגליה, וכך הלכה עד שהגיעה למיטתה". (קידושין לא)

✓ "כאשר היה רב יוסף שומע את קול צעדיה של אימו המתקרבת ובאה, היה אומר, אקום לפני השכינה שבאה". (שם)

✓ "לאבימי בנו של רבי אבהו היו חמישה בנים, ואף על פי כן, כאשר היה רבי אבהו בא לביתו של אבימי וקורא שיפתחו לו את השער, לא היה אבימי מניח לאחד מבניו לפתוח, אלא היה רץ בעצמו לפתוח" (שם).

✓ עוד מסופר על כיבוד אב של אבימי: "יום אחד, אמר לו רבי אבהו אביו השקיני מים. עד שהביא אבימי את המים, התנמנם אביו. אבימי עמד כפוף על גבי אביו והמתין עד שיתעורר".

הספורים מדברים בעד עצמם... פשוט צריך לדמינם מול העיניים...

מצוות כיבוד אב ואם היא מצווה שקשה לקיימה במלואה. הביטוי של חז"ל הוא "מצווה חמורה שבחמורות". חכמים אמרו לר' טרפון שהיה מהדר במצווה זאת (כפי שהבאנו לעיל): "עדיין לא הגעת לחצי כיבוד (שחייבה תורה) כלום זרקה ארנקי בפניך לים ולא הכלמתה?" ז"א- מי שמבין שהוא עומד לפני השכינה, הוא לעולם לא עונה לא יפה, חלילה, או הס מלומר- מתחצף!!!

השווה הכתוב כבוד אב ואם לכבוד המקום. נאמר "כבד את אביך ואת אימך" ונאמר "כבד את ה' מהונך",

רשב"י אומר שגדול כיבוד אב ואם שהעדיפו הקב"ה יותר מכבודו: "מפריש אדם לקט שכחה ופאה... ועושה סוכה לולב ושופר. אם יש לך אתה חייב בכל אלו, ואם אין לך, אין אתה חייב. אבל כשהוא בא אצל כיבוד אב ואם, בין שיש לך הון בין שאין לך הון, כבד את אביך ואת אמך ואפילו אתה מסבב על הפתחים" ... (ירושלמי פאה פ"א ה"א).

בנות יקרות מאוד.

כולנו נדרשים לחיזוק בנקודה זו של כיבוד אב ואם. אינסוף במדרגות שניתן לטפס בעשיית מצווה זו. האם אני רק ממושמע לאבא ואימא, או אני עושה זאת במאור פנים, בשמחה בהתלהבות ומתוך הנשמה. האם אני עושה מה שהתבקשתי, אך בתוך תוכי אני מאד כועס... ועוד. (ראיתי שכתב ר' חיים בשיחות מוסר- שכול אחד חייב למצוא משהו ייחודי אצל הוריו שלא מצא אצל מישהו אחר...), ועוד.

נזכור שע"י כיבוד אב ואם אנחנו מתחנכים שלא להיות כפויי טובה, ולומדים להכיר בטובת מי שמייטיב עמנו ללא גבול. חשוב לדעת שמצוות כיבוד אב ואם היא הבסיס האיתן לקיום התורה והמצוות. בישראל. יש בכך חיזוק של שרשרת הדורות. הבן, כשהוא מכבד את אביו ואת אמו, הופך לכלי המוכן לקבל את מסורת היהדות ולהעבירה הלאה לדור הבא: "זכור ימות עולם בינו שנות דוד ודור, שאל אביך ויגידך זקנך ויאמרו לך".

ובעצם, המצווה הזו היא טבעית, פשוטה ומובנת מאליה. (מבטאים זאת הסיפורים המוכרים על דמא בן נתינא שהיה עכו"ם וביקשו חכמים לקנות ממנו סחורה בכסף רב, והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו שישן ולא העירו).

בפרשתנו, פונה יעקב לבניו. לעולם השיח הוא בין דורי, ומקל השליחים עובר מאב לבן:
"האספו.. הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם". כותב הרש"ר הירש:
"האספו – היוועדו כאחד במטרתכם המשותפת. הקבצו – היו מאוחדים, התגבשו לעם אחד,
אל תתפוררו ושמעו – בכח הרוח ו"השמיעה" לישראל אביכם.
נזכה כולנו בימים של מלחמה בדרום, לאחדות עם כול עם ישראל, להפנמת המטרה
המשותפת, ולשמיעה לרוח ישראל אבינו.
אור וטוב לכולנו, לחיילי צה"ל, ולאחינו שבדרום.

אברהם